

Počiny racionálního zákonodárce

Ještě si pamatuji doby, kdy kanceláře mnohých advokátů a právníků zdobily mimo jiné úhledné svazky jednotlivých ročníků Sbírký zákonů. Důstojná vazba z černé kůže se zlatým popiskem a označením toho, kterého roku dodávala jejich pracovním jistý šarm a důstojnost. Uvedené svazky však byly i skutečným zdrojem práva, neboť nebylo pravidlem, že se norma během roku několikrát novelizovala, že se zákon měnil před jeho nabytím účinnosti nebo byl měněn zákonem nesouvisejícím či souvisejícím zcela okrajově.

Uvedené „dekorace“ z kanceláří postupně mizí, neboť legislativní apetit našich zákonodárců je takový, že pouhý jeden ročník Sbírký zákonů by sám zaplnil příruční knihovnu standardních rozměrů, přičemž o aktuálnosti takového čtiva by již nebylo možné hovořit vůbec.

Nic naplat, je zřejmé, že s pouhým božím desaterem si již nevystačíme a zmírnit, natož obrátit, trend hypertrofie právního řádu zůstane v dohledné době nedostižným snem. Je téměř zákonité, že nekonečné množství právních norem vykazuje mnohé nesprávnosti a nepřesnosti, připouští možnosti několikaletých výkladů a než stačí právní praxe či judikatura výklad vyjasnit či ustálit, je problém řešen další novelou, která zpravidla přinese jen nejasnosti jiné a nové.

Pro porozumění a správný výklad právních norem přišla teorie práva s institutem racionálního zákonodárce, jako fiktivního, geniálního a racionálního subjektu, jehož pohledem má být hledán a definován jeho úmysl při tvorbě právní normy, aby tak mohlo dojít k její rozumné interpretaci. Stále více však u mne klíčí obavy, zda onen imaginární racionální zákonodárce není záměrně ovlivňován nějakými temnými silami, aby své záměry tajil a projevoval vadně a nesprávně. Je-li nastolen nouzový stav, čemuž jsme již v poslední době takřka přivykli, získávají temné síly nad zákonodárcem nadvládu takřka bezmezná. Jinak než jejich nekalými rejdy, si nedokážu vysvětlit, že by racionální zákonodárce prováděl zásadní daňové změny tak, aby se legisvakanční lhůta takto zásadní normy počítala na hodiny, aby prezident pod zákon nepřipojoval svůj podpis v takovém spěchu a zmatku, že vyvolá vážně míněné diskuse, zda zákon vlastně nevetoval nebo aby byl schválen státní rozpočet tak, že v něm nebude zahrnut vliv daňových změn za bratru 100 miliard korun. Bez nekalého vlivu by racionální zákonodárce nemohl dopustit, aby normy n výsost odborné a ve všech směrech složité, jako jsou novely exekučního či insolvenčního řízení, byly projednávány bez standardního připomínkového řízení a tomu odpovídající odborné diskuse.

Za doslovný úskok zákonodárce by bylo možno označit jeho snahu implementovat směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 tak, že se zkracuje doba oddlužení všech fyzických osob z pěti let na tři, ačkoliv směrnice v tomto směru hovoří o podnikatelích a její smysl a účel směřuje zcela jinam. Že je tak činěno bez projednání v legislativní radě vlády, bez potřebných analýz a odborné diskuse, se již stává pravidlem.

Domnívám se také, že racionální zákonodárce by se sám nemohl rozhodnout pro to, aby dlouhodobě vydával normy směřující ke vzniku společenského povědomí, že dluhy vytváří zlý věřitel, tyto vlastně není nezbytné splácet, resp. je amorální dluhy vymáhat. V této souvislosti jsem zaslechl trefnou úvahu o stavu naší společnosti a plnění dluhů. Za doby našich prarodičů bylo hanbou a hříchem dluhy vůbec pořizovat, za doby našich rodičů bylo hanbou dluhy nesplácet, dnes je dle obecného povědomí hanbou zaplacení dluhu vymáhat. Legislativní počiny z let minulých, jakož i další současné

návrhy a úvahy nejen na poli exekučního a insolvenčního práva tuto úvahu jen potvrzují.

Pokud však připustím, že jen některé naznačené legislativní počiny jsou skutečně výsledkem uvědomělé, promyšlené a cílevědomé činnosti racionálního zákonodárce, pak se obávám, že se při výkladu právních norem dostáváme do začarovaného kruhu. Nalézt skutečné ratio a smysluplnost takového počínání je nanejvýš obtížné, ne-li nemožné. Při interpretaci té které normy se nám pak kritérium fiktivního racionálního zákonodárce rozostřuje, neboť hledat a nalézat jeho úmysly bude stále těžší a složitější.

Při výkladu právní normy z pohledu úmyslu zákonodárce bude nutno všechny přešlapy a fauly skutečného zákonodárce nadále přehlížet. Nadále bude třeba za zákonodárce považovat onu nehmotnou racionální entitu, vedenou těmi nejlepšími úmysly, jakkoliv se může zdát, že se skutečný zákonodárce a zákonodárce racionální od sebe mílovými kroky vzdalují. Temné síly či snad populistické a výlučně hlasy voličů ovlivněné motivy zákonodárce budou v tomto směru ponechány zcela stranou.

JUDr. Radim Miketa,
advokát,
místopředseda představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 1/2021

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)